

Відгук

офіційного опонента – доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора Костюкевича Віктора Митрофановича на дисертаційну роботу Ші Шенін на тему «Національні тренувальні центри в системі професійної підготовки професійних тенісистів», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми. Сучасний спорт вимагає комплексного підходу щодо формування системи підготовки спортсменів. Однією з організаційних форм підготовки спортсменів в олімпійському та професійному спорті є національні тренувальні центри. Проблема створення цих організаційних структур підготовки спортсменів у різних видах спорту досліджувалася як вітчизняними (В. Платонов, Ю. Павленко, В. Томашевський, 2012; А. Черкашин, 2011; О. Борисова, 2011; Ю. Павленко, 2012; Н. Козлова, 2014; М. Загітова, 2018) так і зарубіжними (N. Bergsgarel et al, 2007; В. Houlihan, 2011; К. Nylton, 2013) науковцями. Зазначена проблема не є вичерпаною, насамперед, її дослідження має базуватися на особливостях розвитку олімпійського спорту в певній країні, так і популяризації окремого виду спорту в цій країні.

Дане дисертаційне дослідження актуальне для запитів теорії та практики спорту щодо функціонування національних тренувальних центрів в системі професійної підготовки професійних тенісистів.

Зв'язок роботи з науковими планами. Дослідження проведено в рамках Плану НДР Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-2020 рр. за темою 2.20 «Удосконалення змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у спортивних іграх» (номер державної реєстрації 0116U001628).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій. Наукові положення, висновки, практичні рекомендації, що

викладені у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані відповідають поставленим меті та завданням відносно об'єкту та предмету дослідження.

Мета дослідження полягала в обґрунтуванні системного підходу до формування національних тенісних центрів з урахуванням специфіки організації спортивної підготовки в Китаї шляхом комплексного аналізу досвіду провідних світових центрів підготовки професійних тенісистів.

Мета роботи розв'язана у взаємозалежних чотирьох завданнях. Зокрема:

за даними наукових досліджень були проаналізовані основні положення спортивної науки, присвячені системній організації спортивної підготовки, менеджменту та функціонуванню центрів спортивної підготовки, підготовки тенісистів-професіоналів; чинники і закономірності історичного розвитку тенісу як соціально значущого виду спорту;

узагальнено характерні особливості та проблеми становлення і розвитку тенісних центрів за кордоном, систематизовано загальні і відмінні риси функціонування національних тенісних центрів;

визначено передумови для вдосконалення національних тенісних центрів у КНР на основі історичних, соціально-економічних та правових особливостей розвитку країни;

обґрунтовано перспективи і шляхи вдосконалення організаційно-управлінської системи тенісу в Китаї на основі формування і визначення пріоритетних напрямів розвитку національних тенісних центрів у країні.

Об'єктом дослідження була система міжнародних тренувальних тенісних центрів.

Предмет дослідження передбачав вивчення формування національних тенісних центрів Китаю з урахуванням специфіки управлінської системи тенісу в країні.

Достовірність результатів дослідження обумовлена:

- проведенням п'ятирічного трьох етапного дослідження, що дозволило в логічній послідовності вирішити поставлені завдання упродовж 2016-2020 рр.;

- достатнім науковим рівнем дослідження з використанням адекватних проблемі досліджень емпіричних і теоретичних методів (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, конкретизація, систематизація, узагальнення, структурно-функціональний аналіз, прогнозування, моделювання, експертні оцінки, анкетування, бесіда, історичний метод, евристичне моделювання, методи математичної статистики);
- логічно обґрунтованою гіпотезою проведення дослідження відповідно до поставленої мети та завдань.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у тому, що вперше:

- науково обґрунтований системний підхід до організації національних тенісних центрів Китаю, зокрема, у провінції Шаньдун;
- визначено шляхи вдосконалення системи організації та управління національними тенісними центрами в умовах комерціалізації та професіоналізації спорту;
- доповнені дані про особливості функціонування національних тенісних центрів у провідних країнах світу і в Китаї.

Практична значущість дослідження обумовлена розробкою шляхів вдосконалення системи організації та управління підготовкою тенісистів у Китаї. Рекомендації та пропозиції використовуються в діяльності Національної федерації тенісу Китаю, у т. ч. Федерації малих м'ячів провінції Шаньдун.

Результати дослідження впроваджено у лекційний матеріал кафедри спортивних ігор Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Основні положення дисертаційної роботи викладено у двох наукових статтях, що опубліковані у фахових виданнях України, одна стаття опублікована у виданні, що включено до міжнародної бази даних Scopus. Три публікації мають апробаційний характер.

У спільних публікаціях особистий внесок здобувача полягає у

постановці проблеми, здійсненні дослідження та формулюванні висновків.

Характеристика основних положень дисертаційної роботи. Дисертаційна робота викладена на 203 сторінках, складається з анотацій, вступу, шести розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел, додатків. Усього використано 188 джерел наукової літератури, з них 94 іноземних авторів. Робота ілюстрована 5 таблицями та 9 рисунками.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, подано інформацію про зв'язок роботи з науковими темами, планами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, практичну значущість дослідження, наведено дані щодо апробації результатів дослідження, публікацій, структури та обсягу дисертації.

У першому розділі **«Тренувальні центри в системі централізованої підготовки спортсменів»** здобувачем наукового ступеня здійснений аналіз літературних джерел щодо централізованої підготовки в системі забезпечення і реалізації змагальної діяльності спортсменів, історичних та соціально-економічних передумов формування сучасної централізованої підготовки в спорті, організаційно-методичних основ функціонування центрів спортивної підготовки, національних тренувальних центрів в системі підготовки професійних тенісистів Китаю.

Автором визначено, що найбільш важливою формою реалізації централізованої підготовки є створення і функціонування центрів спортивної підготовки, де сфокусовані людські ресурси в конкретному виді спорту або групи споріднених видів спорту, реалізовані всі необхідні компоненти життєдіяльності спортсменів, умови для тренування, побут спортсменів, можливості отримання освіти.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** подана інформація про методи та організацію дослідження. Вибір методів дослідження базувався на методології пізнання, що передбачає використання системних методів дослідження формування явища і

процесу. Системне бачення формування та розвитку центрів підготовки тенісистів-професіоналів ґрунтувалося на реалізації принципів системного підходу.

У розділі описано організація трьохетапного дослідження.

У третьому розділі **«Історичні закономірності розвитку тенісу, як інтегруючий фактор соціального, економічного, організаційного впливу на розвиток виду спорту у Китаї»** автором проаналізовано розвиток тенісу в історичному аспекті починаючи з середніх віків до формування сучасних моделей підготовки тенісистів у провідних спортивних державах, зокрема, Німеччині та Китаї. На основі історичного аналізу автор стверджує, що вже у середні віки теніс стає найпопулярнішим видом спорту, що призвело до розвитку відповідних структур та появи великої кількості гравців в «же-де-пом», «реал-теніс» формування методичних основ підготовки спортсменів-тенісистів та поширення гри в усій Європі.

На сучасному етапі організаційна система підготовки тенісистів Німеччини представляє собою поєднання державних, громадських та приватних структур.

Що стосується Китаю, то формування специфічних для цієї країни центрів підготовки тенісистів вимагає проведення спеціального аналізу.

У четвертому розділі **«Особливості формування структур управління підготовкою тенісистів у Китаї»** здобувачем визначено передумови формування специфічних форм організації спортивної підготовки в Китаї, проаналізовано управління тенісом на рівні провінції, схарактеризовано зміст роботи центрів підготовки тенісистів Китаю.

У цій країні сформовано унікальну систему управління спортом, в тому числі тенісом, що регулюється законодавчими та нормативно правовими актами, прийнятими Національними зборами Китаю, Міністерством спорту, Федерацією виду спорту.

Зміст законів і законодавчих актів дозволяє сформувати структуру і вибрати найбільш раціональні форми підтримки в сфері фінансування та організації спортивної підготовки, що найбільш раціонально використовували можливості держав, громадської та приватної ініціативи.

На прикладі Федерації малих м'ячів показана можливість створення і раціональної діяльності федерацій, включаючи групи видів спорту, до структури яких входить і теніс.

У п'ятому розділі **«Системний підхід до формування центрів підготовки тенісистів-професіоналів»** автором здійснено обґрунтування системного підходу до організації та функціонування системи підготовки спортсменів-тенісистів у Китаї, у тому числі використання системного підходу при формування центрів підготовки тенісистів-професіоналів на основі таких принципів, як: цілісність, ієрархічність, структуризація, множинність, системність.

У розділі викладено науково-методичне обґрунтування впровадження системного підходу до організації та функціонування центрів підготовки тенісистів-професіоналів, показаний алгоритм реалізації системного підходу, визначені складові функціонування центрів підготовки тенісистів-професіоналів.

Важливим науковим здобутком дослідження є характеристика компонентів забезпечення програми розвитку тенісу в Китаї. Зокрема, визначені зміни к системі підготовки професіоналів-тенісистів Китаю від теперішнього часу до періоду тривалістю у три, п'ять, сім років

У шостому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** автором дисертаційної роботи здійснено аналіз теоретичних передумов вивчення проблеми організації та функціонування тренувальних центрів спортсменів у вітчизняній та зарубіжній літературі. Зокрема, були розглянуті історичні передумови розвитку суспільства в Китаї, що мали спроектувати вплив на бурхливий розвиток спорту в останні два десятиліття.

Результати аналізу, що наведені в дисертаційній роботі, свідчать, що на розвиток тенісу в Китаї в останні десятиліття впливають чинники, спрямовані на подолання суперечностей між підтримкою змагальної діяльності Китайських елітних тенісистів в престижних змаганнях національного та міжнародного рівня з розвитком масовості виду спорту.

В результаті проведеного дослідження отримано три групи даних, що доповнюють, підтверджують отримані раніше результати та абсолютно нові дані.

У дослідженні показано, що в основі централізованої підготовки лежать методологічні основи системної організації спортивної підготовки (С. Гуськов, Ю. Мічуда, 1997; В. Платонов, 2004; А. Власов, 2005; О.Борисова, 2011; С. Бубка, 2012).

У роботі доповнені дані про особливості функціонування національних тенісних центрів у провідних країнах світу (J. Міао, 2006; Ву Хао, 2009; В. Срен, 2011).

Підтвержені наукові та науково-методичні дані і закономірності реалізації професіоналізації та комерціалізації олімпійського і професійного спорту, формування моделі управління спортом (С. Гуськов, 1992; В. Платонов, М. Саїд, 2004; К. Бегнелл, 2011).

У дисертаційній роботі здобувачем наукового ступеня вперше науково обґрунтований системний підхід до організації національних тенісних центрів Китаю.

Стиль та мова дисертації. Дисертаційна робота написана українською літературною мовою, лаконічно та методично грамотно.

Загалом, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, варто зазначити деякі дискусійні положення та недоліки.

1. У першому розділі аналіз літературних джерел розпочинається з вивчення проблеми безпосередньо з Китаю. Більш логічно було б викласти аналіз літературних даних у загальносвітовому аспекті.

2. При аналізі наукової проблеми варто було б пов'язати організацію та формування тренувальних центрів тенісистів-професіоналів з розвитком професійного спорту, насамперед, у провідних країнах, що культивують теніс – США, Австралія, Англія, Франція, Німеччина.

3. Підготовка спортсменів у централізованих тренувальних центрах здійснюється на основі науково-методичних теорій – теорії періодизації спортивного тренування, теорії адаптації, блокової системи підготовки спортсменів. У роботі відсутні посилання на ці теорії, що, загалом, розширило б знання з проблеми, що досліджується.

4. Бажано було б у дисертаційній роботі при аналізі результатів дослідження використати більше ілюстрацій, що полегшило сприйняття матеріалу.

5. Висновки до розділів, загалом, не нумеруються. Висновки до розділу 3 пронумеровані і викладені більшим обсягом ніж 1,5-2 ст.

6. Робоча гіпотеза даного дослідження передбачала використання системного підходу щодо обґрунтування створення національних тренувальних центрів підготовки тенісистів-професіоналів. Одним із важливих наукових методів при системному підході є SWOT аналіз. У даному дослідженні цей метод не використовувався.

7. У дисертації відповідно до мети поставлені чотири завдання дослідження. Кожне із завдань, як правило, висвітлюється в окремому розділі роботи. У дисертаційній роботі шість розділів. Логічно було б об'єднати 3-й та 4-й розділи дисертаційної роботи.

8. У роботі є орфографічні та стилістичні помилки, зокрема, на ст. 20, 34, 76, 92, 120, 139, 148, 183.

Зазначені зауваження та недоліки в переважній більшості носять дискусійний характер та не впливають на позитивний зміст дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Враховуючи актуальність теми дослідження, наукову новизну, практичне значення, ступінь обґрунтованості наукових

положень, практичних рекомендацій та висновків, можна констатувати, що дисертаційна робота «Національні тренувальні центри в системі професійної підготовки професійних тенісистів» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудженням наукового ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, а її автор Ші Шенін заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри теорії і методики спорту
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

В.М. Костюкевич

